

RAZNE

OPERA LUI CIORAN

SCRIERI ÎN LIMBA ROMÂNĂ

Pe culmile disperării
ediția întâi – 1934 / prima ediție postbelică, Humanitas – 1990

Cartea amăgirilor
1936 / 1991

Schimbarea la față a României
1936 / ediție revăzută de autor – 1990

Lacrimi și sfîrși
1937 / 1991

Amurgul gândurilor
1940 / 1991

Îndreptar pătimiș
Humanitas – 1991

Îndreptar pătimiș 2
Despre Franța
Humanitas – 2011

SCRIERI ÎN LIMBA FRANCEZĂ

Précis de décomposition / *Tratat de descompunere*
Gallimard – 1949 / Humanitas – 1992

Syllogismes de lamertume – 1952 / *Silogismele amărăciunii* – 1992

La Tentation d'exister – 1956 / *Ispita de a exista* – 1992

Histoire et utopie – 1960 / *Istorie și utopie* – 1992

La Chute dans le temps – 1964 / *Căderea în timp* – 1994

Le Mauvais démiurge – 1969 / *Demiurgul cel rău* – 1995

De l'inconvénient / *Despre neajunsul*
d'être né – 1973 / *de a te fi născut* – 1995

Écartèlement – 1979 / *Sfârtecare* – 1995

Exercices d'admiration – 1986 / *Exerciții de admirație* – 1993

Aveux et anathèmes – 1987 / *Mărturisiri și anateme* – 1994

Mon Pays / Țara mea
Humanitas – 1996

Cahiers – 1997 / *Caiete* (3 vol.) – 1999–2000

PUBLICISTICĂ, CORESPONDENȚĂ, CONVORBIRI

Singurătate și destin
Humanitas – 1992

Convorbiri
Humanitas – 1993

Scrisori către cei de-acasă
Humanitas – 1995

CIORAN

Razne

Stabilirea textului, prefață și note de
CONSTANTIN ZAHARIA

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Vlad Russo
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Iuliana Glăvan
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Fedprint

© HUMANITAS, 2012, pentru prezenta ediție

ISBN 978-973-50-3845-8
Descrierea CIP este disponibilă
la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Notă asupra ediției

Aceasta este prima apariție a *Raznelor*, una din ultimele cărți scrise de Cioran în limba română. Până la ora actuală, această carte nu a mai fost editată în traducere nici în franceză, nici în vreo altă limbă. Textele publicate de autor în revista *Luceafărul* din Paris (nr. 2 / mai 1949) sub acest titlu, semnate Z.P., nu se regăsesc aici. Acestea, împreună cu alte *Fragmente* apărute în aceeași revistă (nr. 1 / noiembrie 1948, sub același pseudonim), au fost reeditate de Nicolae Florescu într-un supliment al revistei *Jurnalul Literar* din anul 1995. Este posibil ca *Raznele* din 1949 să fie ultimele texte ale lui Cioran în limba română.

Manuscrisul *Raznelor* se află deus la Biblioteca Literară Jacques Doucet din Paris, sub cota CRN Ms 9. Este vorba de 120 de pagini numerotate de autor de la 1 la 117 (unele dintre ele poartă același număr), scrise cu cerneală în general neagră, toc sau stilou, rar albastră (doar două din ele se prezintă astfel, pp. 65 și 66). Prima pagină conține doar titlul, nefiind numerotată de autor. Hârtia este de forme și de calități diferite, apropiată de formatul A4 (în general, 267x212 mm). Manuscrisul nu cuprinde nici o notație care să permită

datarea lui, se poate presupune însă că el a fost redactat între a doua jumătate a anului 1945 și primele luni ale anului 1946, desigur cu o marjă de imprecizie.

Pentru stabilirea textului, am recurs la normele ortografice actuale. Punctuația a fost restituită conform regulilor în vigoare. Având în vedere numărul important de corecturi și ezitări din manuscris, am ales, ca și în cazul editărilor anterioare (*Despre Franța și Îndreptar pătimăș II*), să transcriu în note acele variante (introduse prin prescurtarea „Var.:“) care pot trezi interesul cititorului asiduu, lăsând deoparte cuvintele incomplete și elementele de relație. Dezvoltările care precedă ori urmează un item, dar la care autorul a renunțat, au fost marcate ca atare în notele respective.

În foarte puține cazuri, acolo unde sensul frazei o cere, am recurs la modificări minime, marcate în general prin paranteze drepte: []. Itemurile nepotrivite contextului, dar pe care nu mi-am putut permite să le suprim ori să le înlocuiesc, au fost puse în evidență prin notația [*sic!*]. Am întâlnit o singură lacună, semnalată în notă, dar care nu afectează sensul general al frazei.

Preocuparea generală a fost aceea de a respecta caracteristicile manuscrisului și ale conținutului său, oferind în același timp, cititorului precum și cercetătorului, accesul la o carte ce poate fi în aceeași măsură document de lucru sau sursa unei lecturi pasionante.

CONSTANTIN ZAHARIA

Razne

— Noi nu dăm glas decât durerilor ce nu au nume; pe celelalte, care alcătuiesc țesătura și înșiruirea clipeilor, le aruncăm la coșul evidenței.

*

Când privesc liniștea de dincolo de lume¹ a peisajelor, nepăsarea sublimă a arborilor, împrăștierea² soarelui peste înmărmuriri verzi ce smintesc duhul de uimire, când din zăcămintele³ simțirii se prelinge la suprafața inimii o nostalgie⁴ fără conținut ce-mbrățișează spațiul într-o faimă gingașă și funebră, atunci frumusețea îmi pare cea mai mare otravă din care a gustat vreodată sufletul.

*

În noi nu există instinctul de a muri. Numai așa se explică de ce viața și cu moartea, în fond egal de insuportabile, întâia e privilegiată, pe când a doua e dezmoștenită. Viața este un insuportabil în care avem tradiție; pe care-o știm prin sânge – pe când moartea o învățăm, fără s-o știm vreodată – și ce-i mai mult: fără interesul ca s-o știm.

*

Nu mi-am acceptat sfârșitul decât *surprins* eu însumi de această acceptare, venită parcă dintr-o voce străină și sângelui și veghii⁵.

*

În orașe am întâlnit moartea în ochii oamenilor; în natură în freământul⁶ frunzelor⁷. Și-am întâlnit-o și mai des în tăcerile inimii.

*

A avea senzația absolută a propriei tale sterilități în mijlocul unei livezi...

*

Sterilitatea este o isterie a esențialului. Orice pare lipsit de valoare; totul e echivalent; ceea ce⁸ e mai important, imposibil de găsit. Subiectele lumii zac șterse și stătute la poalele duhului⁹.

*

Ultima nostalgie: a te duce la fund cu soarele.

*

Ultima oboseală: a crede c-ai visat toate lumile posibile.

*

A fi *străin* în orice țară, în orice lume: a-ți ridica starea juridică la calitate metafizică.

*

Năvala nenorocului întărește rezistența duhului; oțelește mândria și ațâță instinctele. În mrejele ei nu ne concepem în a nu fi, căci primejdia e prea apropiată ca să ne-ngăduim luxul de-a o măguli. Nefericirea e luptă. – Dimpotrivă, există adieri de extaz ce ne dezarmează parcă pe vecie; puterile noastre devin oloage sub fiorul și ispita unui cântec îmbătător și mut. Nimic ca fericirea nu ne inspiră dorul de a ne face seama, ca și cum a fi e-un dar prea mare pentru forțele noastre, iar revelația supremă a inimii cufundată dulce în sânul ființei¹⁰ ar fi inseparabilă de neființă. Să nu fie sinuciderea decât urmarea inevitabilă a surghiunului nostru în extaz¹¹? Ceea ce pare neîndoielnic e că fericirea nu e o stare *pozitivă*.

*

Fiecare generație tinde să găsească *altceva*. Și fiecare ins. Făcând, însă, socoteala tuturor aspirațiilor ce s-au perindat în istorie, e¹² cu neputință să manifestăm o preferință sau un refuz. Nici un ideal nu cântărește mai mult decât altul. Naivitatea, prostia sau generozitatea le-au făcut să trăiască pe toate pe rând. Nimeni n-a fost în eroare, precum nimeni n-a fost în adevăr¹³.

Fiecare epocă își trăiește forma ei de viață ca un absolut¹⁴. Și fiecare epocă e iremediabil fragmentară. În cele liniștite¹⁵, mori de urât; în cele turburi, de groază. Oamenii se definesc față de contemporanii lor, nu față de veșnicie. Și tot ceea ce fac ei nu poate fi făcut altcum. Existența fiecăruia este *in sine*, este coincidența

totală cu actul și cu gândul său. Ce a fost, ce va să vie sunt ficțiuni. – Astfel, toți au dreptate: și Napoleon, și Vlad Înecatul.

Dar toți, deși viețuind într-un prezent absolut, se mistuiesc de un dor absurd. Ceea ce-i face să conceapă nesfârșit altceva, ce nu-i în fond decât realitatea ultimă a clipei de față și iluzia celei care vine.

*

Cel ce a pierdut bucuria naivă a banalității nu mai are nimic de gustat în viață.

*

Plictiseala adâncă, rece și lipsită de lirism reduce¹⁶ lumea la modalitatea inițială, o despoaie de toate împes-trițările timpului, o simplifică până la absența pură. Ea retrace creditul pe care sufletul l-a acordat aparen-țelor; o esență fără înțeles se întinde ochiului izbăvit din vrăjile firii; universul e sărăcit de toate cuprinsurile care nu intrau într-o formulă vidă. Plictiseala este o ab-stracțiune asasină, elaborată de năpăstuirile¹⁷ lăuntrice și de înveninarea filozofică a categoriilor, e ultimul cu-vânt al rațiunii amestecată în treburile afectivității.

*

Am citit toate cărțile tristeții omenești. Și nu m-au convins. Dar m-a convins sângele șoptind ideilor obo-seala de propria lui culoare...

*

Singura speranță a omului e că va găsi speranța.

*

Somnul ne redă materiei. Acesta-i sensul general al odihnei. – Viața este vijelia și nebunia materiei. Moartea zilnică a nopților e singurul leac prin care natura se vindecă de viață.

*

Când petreci zile întregi¹⁸ fără să schimbi vreo vorbă cu vreo făptură, când ai uitat semenii și până și condiția de om, eul se dezvăluie o forță tot așa de mare ca și lumea. Conversația ne dă măsura micimii noastre; singurătatea ne-o intensifică, dar în așa fel încât micimea noastră nu e mai mică decât a lumii¹⁹.

*

Acele dimineți în care sufletul, îngreuiat de gemetele nopților, se cutremură ca un vulcan, gata să-și verse peste univers lava demenței și a nefericirii²⁰...

*

În cele din urmă Diavolul va scuipa totuși peste cenușa noastră, cu toate că-n lume există atâtea flori și dincolo de ea atâți Dumnezeui.

*

Cuprins

<i>Prefață</i> de Constantin Zaharia	5
<i>Notă asupra ediției</i>	15
Razne	17
<i>Note</i>	113